

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

23. oktober 2018

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 65 (L 241 - § 7. Finansministeriet) af 28. september 2018

Spørgsmål

Vil ministeren oplyse, om velfærden pr. bruger må forventes at blive bedre eller dårligere frem mod 2025, hvis det offentlige forbrug hvert år vokser med mindre end det demografiske træk, og i forlængelse heraf oplyse om de offentlige finanser på lang sigt overhovedet har en såkaldt hængekøjeudfordring, hvis det demografiske træk overvurderer, hvor meget der reelt er brug for at øge det offentlige forbrug med for at opretholde samme velfærdsniveau?

Svar

Det demografiske træk er et beregningsteknisk mål, der opgør hvor meget ressourceanvendelsen til offentligt forbrug rent mekanisk vil ændre sig, hvis befolkningen ændrer sig, og det forudsættes at den reale udgift pr. bruger er fastholdt uændret. Det vil sige uden nogen form for effektivisering eller forbedringer af produktiviteten i den offentlige sektor.

Overordnet beregnes det demografiske træk på det offentlige forbrug således ved mekanisk at sammenholde den forventede befolkningsudvikling med de senest kendte gennemsnitlige reale udgifter pr. bruger samt en korrektion for delvis sund aldring. Der er således ikke tale om et mål for velfærden pr. bruger, men et mål baseret på den reale udgift pr. bruger.

Beregningen af det demografiske træk skal generelt fortolkes varsomt. Det demografiske træk anvendes primært som et element i en langsigtet holdbarhedsberegning. Opgørelsen af det demografiske træk er således ikke tiltænkt til beregninger af fx det præcise udgiftstræk i de enkelte år og er heller ikke udtryk for udgifter, der skal findes konkret finansiering til. Det demografiske træk tager blandt andet ikke højde for mulige produktivetsforbedringer i det offentlige og indgår som ét blandt mange input i den løbende tilrettelæggelse af finanspolitikken. Det er et politisk valg, hvordan det økonomiske råderum prioriteres år for år.

Det skal desuden understreges, at der i beregningen ikke tages højde for, at omkostningen ved en ekstra bruger kan adskille sig fra de gennemsnitlige omkostninger pr. bruger. Navnlige hvad angår det kollektive offentlige forbrug, vil en stigning

i befolkningen ikke automatisk afstedkomme en proportional stigning i udgifterne til forsvar, politi, administration mv.

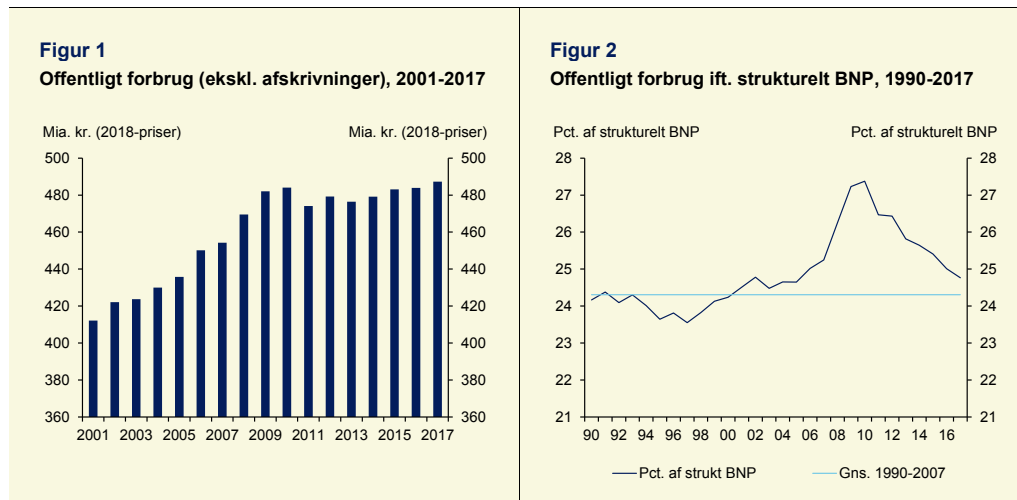
Kvaliteten af den offentlige service vil i praksis afhænge af en række andre forhold end udgiftsudviklingen, herunder, hvordan serviceydelserne organiseres og udføres lokalt, og hvor effektivt disse midler anvendes og prioriteres til de områder, hvor de gør størst gavn for borgerne.

I de kommende år vil den demografiske udvikling alt andet lige indebære et udgiftspres. Det skærper kravet til omhyggelige prioriteringer, både af nye og eksisterende midler. Det offentlige forbrug steg kraftigt op gennem 2000'erne til et historisk højt niveau i 2010, *jf. figur 1*, herunder i lyset af gentagne budgetoverskridelser i kommunerne. Det offentlige forbrug er siden 2010 gradvist normaliseret, men ligger fortsat over det historiske gennemsnit, *jf. figur 2*. Der er således en betydelig base af midler til offentlige forbrugsudgifter svarende til ca. 490 mia. kr. i 2017 (ekskl. afskrivninger i 2018-priser) eller ca. $\frac{1}{4}$ af Danmarks bruttonationalprodukt.

Omhyggelig prioritering af midlerne til offentlig service vil understøtte, at vigtige kernevelfærdsområder vil kunne tilføres ekstra ressourcer. Reduktionen af udgifterne forbundet med asyl og integration i de senere år har således isoleret set muliggjort prioritering af andre udgiftsområder inden for den samlede udgiftsramme.

Ligeledes er der potentiale for via afbureaukratisering og effektiviseringer at frigøre midler og dermed mindske behovet for øget offentligt forbrug. Eksempelvis frigøres effektiviseringsgevinsterne fra de nye sygehusbyggerier fra 2017 og frem, *jf. økonomiaftalerne for 2017, 2018 og 2019 med Danske Regioner*, og det er aftalt med regionerne, at de frigjorte midler anvendes til ny sygehusaktivitet. Ligeledes vil den nye aftale om forenkling af lov om aktiv beskæftigelsesindsats betyde, at kommunerne aflastes for administrative opgaver for i omegnen af $\frac{1}{2}$ mia. kr. Det svarer til knap 1.000 årsværk, der kan frigøres fra administration af beskæftigelsespolitikken. Disse frigjorte årsværk vil kunne bruges til at imødegå det demografiske træk uden at tilføre flere midler.

Der er derfor mange andre forhold, der har betydning for kvaliteten af den offentlige service end selve udgiftsvæksten og det demografiske træk.

Anm.: Det reale offentlige forbrug er opgjort ved input-metoden. I figur 2 er det offentlige forbrug opgjort inkl. afskrivninger.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Efter 2025 fremskrives de offentlige udgifter og indtægter ud fra beregningstekniske principper samt vedtagne regler, der rækker længere frem end 2025, fx på tilbageføringsområdet. Der er ikke taget politisk stilling til udgiftsvæksten i det offentlige forbrug efter den mellemfristede planlægningshorisont.

De beregningstekniske principper indebærer, at de nominelle udgifter til offentligt forbrug efter planlægningshorisonten fremskrives ud fra et princip om, at udgifterne pr. bruger følger lønudviklingen, og at brugergrundlaget følger det beregnede demografiske træk på den offentlige service. Heri ligger ikke en politisk stillingtagen til realvæksten i det offentlige forbrug efter 2025. Det beregningstekniske princip tager udgangspunkt i, hvad der i en situation uden demografiske forskydninger vil kunne finansieres ved uændret skattebelastning, og svarer i den forstand til en uændret prioritering mellem skat og offentlige forbrugsudgifter efter planlægningshorisonten.

Hvis det i kommende planer – fx en 2030 eller 2035-plan – er et politisk ønske, at det offentlige forbrug skal vokse langsommere end det beregningstekniske princip, vil det isoleret set medføre et bidrag til at modgå den i spørgsmålet omtalte hængekøjeudfordring, forudsat at sådanne mindreudgifter ikke fuldt ud disponeres til andre formål.

Med venlig hilsen

Kristian Jensen
Finansminister